

σμὸν τῶν διαφόρων κοινωνιῶν δικαίου, ὡς τὸ ἀληθὲς principium individuationis, τὸ ὅποιον ἀπέναντι τῆς ἐννοίας τῆς ἐνότητος, τὸ principium unitatis, θεμελιοὶ τὴν πολλότητα τῶν μορφῶν τοῦ δικαίου, ἀποβαίνει ὁ νόμος κατὰ τὸν ὅποιον κατατάσσονται δῆλαι αἱ μορφαὶ τοῦ δικαίου εἰς μίαν σειρὰν συνεχομένην πρὸς ἑαυτὴν καὶ καθ' ἵνα ἡ μία μορφὴ τίθεται κατ' ἀνάγκην καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν ἄλλην, εἰς μίαν σειρὰν ἡ ὅποια ἀρχίζει μὲ τὴν ἀπλῆν κοινωνίαν (συμβολαίου) τοῦ ἀστικοῦ δικαίου καὶ προχωροῦσα εἰς τὰς λοιπὰς κοινωνίας δικαίου (Verin, Gemeinde, Land, Gliedstaat, Bundesstaat, Staatenverbindungen) φθάνει εἰς τὴν γενικὴν κοινωνίαν τοῦ διεύκους δικαίου.

III Ἡ δημιουργία τῆς πολιτειακῆς τάξεως. (Δυναμική)

A. Άι βαθμίδες τῆς δημιουργίας.

(Άι τρεῖς ἔξουσιαι ἡ λειτουργίας τῆς πολιτείας).

§ 51. Κατὰ παραδεδομένην ἀντίληψιν ἡ ἐνιαία πολιτειακὴ ἔξουσία διαιρεῖται εἰς τρεῖς, πρὸς ἄλληλας, συντεταγμένας, ἔξουσίας: τὴν νομοθετικήν, τὴν ἐκτελεστικήν καὶ τὴν δικαστικήν ἔξουσίαν. Μὲ τὰς τρεῖς αὐτὰς «ἔξουσίας» ἐκφράζονται αἱ τρεῖς θεμελιώδεις λειτουργίαι τῆς πολιτείας ἡ τῆς νομοθεσίας, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς διοικήσεως. Ἐπειδὴ δὲ πᾶσα πολιτειακὴ λειτουργία εἶναι λειτουργία δικαίου, ἡ εἰς αὐτὴν ἀναφερομένη θεωρία θέλει νὰ ἐννοήσῃ τὴν πολιτείαν ἢ τὸ δίκαιον ἐν ἐνεργείᾳ τουτέστι τὴν εἰδικὴν αὐτεγέργειαν τοῦ δικαίου ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς δυναμικότητός του. Διὰ τοῦτο ἡ πολιτειακὴ λειτουργία εἶναι λειτουργία δημιουργίας δικαίου, εἶναι ἡ βαθμαίως προχωροῦσα διαδικασία τῆς θέσεως τῶν κανόνων. Διότι τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ δικαίου εἶναι ὅτι τοῦτο ωνθμίζει τὸν ἴδιον αὐτοῦ κανονισμὸν εἰς τρόπον ὥστε ἡ δημιουργία ἐνὸς κανόνος δικαίου ἀποτελεῖ γεγονὸς δπερ (κανονιζόμενον ὑπὸ ἐνὸς ἀνωτέρου κανόνος) «φέρει» κανόνα δικαίου, δστις δρίζει, ἦνθμίζει πάλιν τὴν δημιουργίαν ἐνὸς «κατωτέρου» κανόνος. Ἀπέναντι δὲ τοῦ

«ἀνωτέρου» κανόνος τιῦ διυθμίζοντος τὸ γεγονὸς ἀποτελεῖ τὸ γεγονὸς τοῦτο πάσης δημιουργίας κανόνων μίαν πρᾶξιν ἐκτελέσεως κανόνων, ἐνῷ ὁ διὰ τοῦ γεγονότος τούτου δημιουργοίμενος κανὼν ἐκτελεῖται πάλιν ὑπὸ τοῦ διὸ αὐτοῦ διυθμίζομένου γεγονότος τῆς δημιουργίας ἐνὸς «κατωτέρου» κανόνος.

Κατὰ τὴν πορείαν τῆς διαρκῆς ἀνανεουμένης ταύτης διαδικασίας τῆς δημιουργίας τοῦ δικαίου οἱ γενικοὶ κανόνες ἀναχωροῦντες ἀπὸ τὴν ἀφροημένην μορφὴν καὶ προχωροῦντες εἰς τὴν συγκεκριμένην πληροῦνται εἰδικοῦ, συγκεκριμένου περιεχομένου. "Ἄν λάβῃ κανεὶς ὑπὲρ τοῦ ὅτι αἱ τρεῖς παραδεδομέναι λειτουργίαι, νομοθεσία, δικαιοσύνη, καὶ διοίκησις, κατὰ βάθος ἀνάγονται εἰς δύο, ἐπειδὴ δικαιοσύνη καὶ διοίκησις συμπίπτουν εἰς τὴν ἔννοιαν, τῆς ἐκτελέσεως κατὰ τὴν εὐρυτάτην ἔννοιαν, τῆς ἐκτελέσεως δηλαδὴ τῶν νόμων, τότε καταφαίνεται ὅτι ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ δημιουργίας καὶ ἐφαρμογῆς τοῦ δικαίου, ἥτις ἐκφράζεται διὰ τῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ νομοθεσίας καὶ ἐκτελέσεως (legis latio καὶ legis executio), δὲν εἶναι ἀπόλυτος, ἀλλὰ κατ' ἔξοχὴν σχετικὴ καὶ ἀντιπροσωπεύει μόνον τὴν σχέσιν μεταξὺ δύο ουνεχομένων βαθμίδων τῆς διαδικασίας τῆς δημιουργίας τοῦ δικαίου. Ἐφ' ὅσον ὅμως μετὰ τῆς παραδιδομένης θεωρίας νοοῦνται τῷ ὅντι τρεῖς καὶ μόνον τρεῖς ἔξονσίσι, ἀποτελοῦνται τὰς μόνον διὰ τοῦ ἴστορικοῦ σχηματισμοῦ τοῦ δικαίου χαρακτηριζομένας ἢ ἄλλως πως διὰ πολιτικῶν αἵτίων προσδιοριζομένας σταθερὰς μορφὰς τῆς διαδικασίας τῆς δημιουργίας τοῦ δικαίου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν πρόκειται περὶ ἀπλῆς παρατάξεως κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀσχέτων πρὸς ἄλλήλας καὶ κατ' οὐσίαν διαφόρων λειτουργιῶν, ἀλλὰ περὶ ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων βαθμίδων δικοίου, αἱ ὑποῖαι προσδιορίζουν ἄλλήλας ἀμοιβαίως.

§ 52. Ἡ κατὰ βαθμίδας αὕτη οἰκοδόμησις καταλίγει εἰς τὸν θεμελιώδη κανόνα τὸν θεμελιοῦντα τὴν ἐνότητα τῆς ἔννομου τάξεως κατὰ τὴν αὐτενέργειαν αὐτῆς, μάλιστα δὲ ἀν παραδεχθῆ κανεὶς τὰ πρωτεῖα (Prinzip) τῆς τάξεως τοῦ διεθνοῦς δικαίου τότε ἡ οἰκοδόμησις καταλίγει εἰς τὸν θεμελιώδη κανόνα τῆς ἔννομου τάξεως τοῦ διεθνοῦς δικαίου, ἀν παραδεχθῆ κανεὶς τὰ πρωτεῖα τῆς ἔννομου τάξεως τῆς κατ' ἱδίαν πολιτείας, τότε ἡ οἰκοδόμησις καταλίγει εἰς τὸν θεμελιώδη κανόνι τῆς ἔννομον τάξεως τῆς κατ' ἱδίαν πολιτείας. Ἐφ' ὅσον δὲ ὁ οὗτος πως δημιουργή-

θεις νομοθέτης θέτει κανόνας, οἱ ὅποιοι ὁνθιμίζουν αὐτὴν ταύτην τὴν νομοθεσίαν, ἵτοι ἐφ' ὅσον δημιουργεῖ γενικοὺς κανόνας, γεννᾶται τὸ σύνταγμα ὡς ἀμέσως ἐπομένη βαθμίς· κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ θετικοῦ δικαίου γεννᾶται τὸ τεθειμένον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό, ὡς θεμελιώδη κανόνα, προϋποτεθειμένον σύνταγμα. 'Υπὸ τὸν ὅσον «σύνταγμα» κατὰ τὴν εὑρυτάτην καὶ ὑλικὴν αὐτοῦ ἔννοιαν ἔννοεῖται κανὼν ἢ σύνολον κανόνων ὁνθιμίζοντων τὴν δημιουργίαν ἄλλων κανόνων. Κατὰ τὴν στενωτέραν ἔννοιαν ὁ ὅσος αὐτὸς σημαίνει μόνον γενικοὺς τοὺς κανόνας τοὺς ωνθιμίζοντας τὴν δημιουργίαν κανόνων δικαίου ἀνωτέρας βαθμίδος, κυρίως τὴν δημιουργίαν τῶν γενικῶν κανόνων, τῶν καλούμενων «νόμων». Τὸ σύνταγμα κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην εἶναι μόνον ἢ πρώτη θετική βασίς πρὸς δημιουργίαν δικαίου, τὸ πλαίσιον τὸ ὅποιον προσλαμβάνει ὑλικὸν περιεχόμενον διὰ τῶν νόμων. Διὰ τοῦτο εἶναι λίαν ὀρθὴ ἢ διάκρισις μεταξὺ rouvoir législatif καὶ rouvoir constituant. Διὰ τοῦ συντάγματος κατὰ τὴν θετικὴν αὐτοῦ ἔννοιαν εἶναι δυνατὸν νὰ δρίζεται ὅτι μεταβολαὶ καὶ συμπληρώσεις τῶν πρώτων καὶ ὅλων τῶν ἐποιεόντων συνταγμάτων, γενικῶς δὲ ὅτι οἱ τὰ συντάγματα ἀφορῶντες νόμοι δέον νὰ γίνωνται κατ' ὄλλον τρόπον ἀπὸ τοὺς ὄλλους νόμους (γενικοὺς κανόνας), διότε ἢ ἀνατίνεται ἢ σύνταξις τοῦ συντάγματος εἰς ὅργανον συνταγματικὸν (συντακτικὴ βουλή) διάφορον ἀπὸ τὸ σύνηθες νομοθετικὸν ὅργανον, ἢ δρίζεται ὁ εἰδικὸς τρόπος δι' οὗ τὸ σύνηθες νομοθετικὸν ὅργανον προβαίνει εἰς τὴν σύνταξιν συνταγματικῶν νόμων.

Πρόκειται δηλαδὴ περὶ τῆς μορφῆς τοῦ συντάγματος ἢ περὶ τοῦ συντίγματος κατὰ τὴν τυπικὴν αὐτοῦ ἔννοιαν. 'Εντὸς τῆς μορφῆς ταύτης τοῦ συντάγματος εἶναι δυνατὸν κατόπιν νὰ τεθοῦν καὶ ὄλλα περιεχόμενα δικαίου ὅπως εἶναι τὸ σύνταγμα κατὰ τὴν ὑλικὴν καὶ στενωτέραν αὐτοῦ ἔννοιαν, ἵτοι ἢ διαδικασία πρὸς δημιουργίαν τῶν ὡς «νόμων» χαρακτηριζομένων γενικῶν κανόνων. Οὕτως εἶναι κυρίως ἢ δημιουργία τῶν ἀνωτάτων ἐκτελεστικῶν πράξεων, ἵτοι ὅχι μόνον ἢ θέσις καὶ ἀρμοδιότης τῶν νομοθετικῶν, ὄλλα καὶ τῶν ἀνωτάτων ἐκτελεστικῶν ὅργάνων, καὶ τὰ καλούμενα θεμελιώδη καὶ ἀτομικὰ δικαιώματα ὅπως εἶναι ἢ ἐλευθερία τῆς πίστεως καὶ τῆς συνειδήσεως, ἢ ἐλευθερία τοῦ λόγου. 'Επειδὴ διὰ πᾶσαν πολιτειακὴν πρᾶξιν ἀπαιτεῖται ἔξουσιοδότησις διὰ νόμου, πρόστα-

τευομένη ἐλευθερία σημαίνει, διὰ μίαν πολιτειακὴν πρᾶξιν περιορίζουσαν τὴν ἐλευθερίαν ταύνην ἀπὸ αιτεῖται συνταγματικὸς νόμος. Οὕτω πως προκύπτει ἡ συνήθης ἔννοια τοῦ συντάγματος κατὰ τὴν εὑρεῖαν αὐτῆς σημασίαν, ἥτις νοεῖται συνήθως ὡς περιλειμβάνουσα τὴν θέσιν τῶν ἀνωτάτων πολιτειακῶν ὀργάνων καὶ τὴν σχέσιν τῶν ὑπήκοων πρὸς τὴν πολιτειακὴν ἔξουσίαν καθ' ὅτι ἀφορᾷ τοὺς κανόνας.

§. 53. Υπὸ τὴν βαθμίδα τοῦ συντάγματος, κατὰ τὴν στενὴν καὶ ὑλικὴν σημασίαν τοῦ ὅρου, ὡς κανονισμοῦ τῆς δημιουργίας τῶν γενικῶν κανόνων δικαίου, ἴσταται ἡ βαθμὸς τῆς νομοθεσίας. Ὁ ὅρος οὗτος σημαίνει, ἐν τῇ εἰδικῇ ταύτῃ ἔννοιᾳ, πᾶσαν θέσιν γενικῶν κανόνων δικαίου, ἀδιάφορον ἀν τίθενται ὑπὸ δημοκρατικοῦ ἢ αὐταρχικοῦ ὀργάνου, διὰ τῆς βουλῆς ἢ ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν βουλὴν διὰ τοῦ μονάρχου ἢ τέλος καὶ ὑπὸ μόνου τοῦ μονάρχου. Βεβαίως ἡ ἔννοια τῆς νομοθεσίας καθίσταται τότε μόνον θεωρητικῶς σαφῆς, ὅταν χωρισθῇ σαφῶς ἡ θέσις γενικῶν κανόνων ἀπὸ τὴν θέσιν ἀτομικῶν, εἰδικῶν τοιούτων; — τῶν τῆς ἐκτελέσεως — ἐπειδὴ εἰς τὴν θέσην γενικῶν κανόνων συμμετέχει ὁ λαός ἢ ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ λαοῦ, ὅταν ὑπάρχει εἰς τὸ σύνταγμα ὁ θεμελιώδης ὅρος, ὅτι πᾶσα γενικὴ δημιουργία δικαίου, ὡς « νομοθεσία », ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ λαοῦ ἢ ἐκ τῆς βουλῆς, ἐνδεχομένως δὲ καὶ ἐν συνδυασμῷ μὲ τόν, προηγουμένως ἀπεριόριστον, μονάρχην, ἐνῷ ἡ θέσησις εἰδικῶν κανόνων — ἢ ἐκτέλεσις — ἀνήκει εἰς τὸν μονάρχην, ἐνδεχομένως δὲ ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸν ὑπεύθυνον ὑπουργὸν ἢ εἶναι δικαίωμα τοῦ ὄντωτάτου πολιτικοῦ ἀρχοντος. Απόφασις τῆς βουλῆς (ἢ τῆς ἐθνοσυνελεύσεως), ἐπικυρουμένη ἐνδεχομένως ὑπὸ τοῦ μονάρχου, ἀποτελεῖ τὴν, ἴστορικῶς αἰτιολογημένην, μορφὴν τοῦ νόμου, τὴν ὁνομαζομένην « νόμον κατὰ τὴν τυπικὴν ἔννοιαν », διτις (νόμος) εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ καὶ ἄλλο περιεχόμενον ἔκτὸς τοῦ γενικοῦ κανόνος, προϋποτιθεμένου, ὅτι τὸ σύνταγμα ἐπιτρέπει τοιοῦτόν τι περιεχόμενον. Τότε γίνεται λόγος περὶ νόμων κατὰ τὴν τυπικὴν ἔννοιαν, οἵτινες διακρίνονται ἀπὸ τοὺς νόμους κατὰ θλικὴν ἔννοιαν τοιοῦτοι δὲ εἶναι οἵγενικοὶ κανόνες δικαίου. Διὰ τοῦ συντάγματος τῶν συγχρόνων πολιτειῶν ἐπιτρέπεται κατὰ κανόνα καὶ ἡ ἔξαιρετικὴ δυνατότης, καθ' ἣν ὠρισμένοι γενικοὶ κανόνες ἢ ὅλοι οἱ γενικοὶ κανόνες δρίζονται ὑπὸ ἕνδος ἄλλου παρὰ ὑπὸ τοῦ

κατ' ἀρχὴν διὰ τὴν θέσπισιν τῶν γενικῶν κανόνων ἀρμοδίου ὅργάνου, τοῦ καλούμενου νομοθέτου (π.χ. τῆς βουλῆς, ἢ τῆς βουλῆς μετὰ τοῦ ἀνωτάτου πολιτικοῦ ἀρχοντος). Οἱ γενικοὶ οὗτοι κανόνες ὁνομάζονται διατάγματα. Συνήθως ὅλαι αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ ἔξουσιοδοτοῦνται ὑπὸ τοῦ συντάγματος, ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἐνεργείας των νὰ ἐκδίδουν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νόμων ἐκτελεστικὰ διατάγματα. Τὸ διάταγμα τοῦτο παρουσιάζει ἀπέναντι τοῦ νόμου μίαν κατωτέραν βαθμίδα, σημαίνει δὲ μίαν διάκρισιν καὶ εἰδικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου ἐν αὐτῇ συνεχίζεται ἡ διαδικασία τῆς δημιουργίας τοῦ δικαίου. Ἀλλον χαρακτηρίζει τὰ διατάγματα τὰ θραύσοντα ἢ μεταβάλλοντα νόμον, τὰ καλούμεναι ἀναγκαστικὰ ἢ ἔξαιρετικὰ διατάματα. Τὰ σύγχρονα συντάγματα ἐμπεριέχουν συνήθως τὴν ἔξουσιοδότησιν εἰς τὸν ἀνώτατον πολιτικὸν ἀρχοντα (μονάρχην, πρόεδρον) ἢ εἰς τὴν κυβέρνησιν, εἰς ὕρισμένας ἔξαιρετικὰς περιστάσεις, ἀν τὸ κανονικὸν νομοθετικὸν ὅργανον, ἡ βουλή, δὲν ὑπάρχει, νὰ ἐκδίδουν διατάγματα ἐπέχοντα θέσιν νόμων, ἀτινα χαρακτηρίζονται συνήθως ὡς προσωρινοὶ νόμοι ἢ διατάγματα μὲ προσωρινὴν νομικὴν δύναμιν. Τα διατάγματα, ταῦταδέον νὰ ὑποβληθοῦν ἐκ τῶν ὑστέρων εἰς τὸν «νομοθέτην» πρὸς ἔγκρισιν καὶ τείναι δυνατὸν ν' ἀναιρεθοῦν ὑπὸ τοῦ νομοθέτου. Εἰς τὴν βαθμίδα τῆς ἐννόμου τάξεως ἵστανται ταῦτα πλησίον τοῦ «νόμου» ἀμέσως μετὰ τὸ σύνταγμα, τὸ δποῖον ἀκριβῶς δρίζει δύο νομοθετικὰ ὅργανα, τὸ κανονικὸν καὶ τὸ εἰς ἔξαιρετικὰς μόνον περιστάσεις ἐνεργοῦν.

§. 54. Ὁ γενικὸς κανὼν. Ὁστις συνδέει μὲ ἔνα ἀφηρημένως ὕρισμένον γεγενός ἔνα ἐπίσης ἀφηρημένως ὠρισμένον ἀποτέλεσμα, χρειάζεται, ἵνα πραγματοποιηθῇ τὸ νόμα του, τὴν εἰδίκευσιν. Δέον νὰ καθορισθῇ, ἀν ὑπάρχει *in concreto* ἐνα γεγονός τὸ δποῖον δρίζει *in abstracto* ὁ γενικὸς κανὼν, δέον δὲ διὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην νὰ τεθῇ μία συγκεκριμένη ἔξαναγκαστικὴ πρᾶξις, τουτέστι πρῶτον νὰ διαταχθῇ καὶ ἐπειτα νὰ ἐκτελεσθῇ, ἥτις δῆμος *in abstracto* προβλέπεται ὑπὸ τοῦ γενικοῦ κανόνος. Τοῦτο πράττει ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις, ἡ λειτουργία τῆς καλούμενης δικαιοσύνης ἢ τῆς δικαστικῆς ἔξουσίας. Ἡ λειτουργία αὕτη δὲν ἔχει μόνον δηλωτικὸν (*deklarativ*) χαρακτῆρα, ὡς ἐὰν τὸ, ἐν τῷ γενικῷ κανόνι, ἔτοιμον δίκαιον ἐπρεπε ἀπλῶς νὰ ἐκφρασθῇ ἢ καὶ νὰ ἀνευρεθῇ διὰ τῆς πρᾶξεως τοῦ δικαστηρίου. Ἡ λειτουργία τῆς καλούμενης δικαιοσύνης εἶναι τουναντίον πέρα καὶ πέρα συστατικὴ (*constitutiv*), εἶναι δημιουργία

τοῦ δικαίου κατὰ τὴν χυρίαν σημασίαν τοῦ ὅρου. "Οτι γενικῶς ὑπάρχει ἔνα συγκεκριμένον γεγονός, τὸ ὅποιον δέον νὰ συνδεθῇ μὲ ἔνα εἰδικὸν ἀποτέλεσμα δικαίου, καὶ διε συνδέεται μὲ τὸ ἀποτέλεσμα δικαίου, διόκληρος ἢ σχέσις αὗτη δημιουργεῖται διὰ τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως. "Οπως θὲ τὰ δύο γεγονότα ἐν τῇ σφράγᾳ τοῦ γενικοῦ δέον νὰ συνδεθοῦν διὰ τοῦ νόμου, οὕτω πως πρέπει νὰ συνδεθοῦν ταῦτα ἐν τῇ σφράγᾳ τοῦ εἰδικοῦ διὰ τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως. Διὰ τοῦτο ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις εἶναι εἰδικὸς κανὼν δικαίου, ἥτοι ἀποτελεῖ τὴν ἀτομίκευσιν ἢ τὴν κατὰ συγκεκριμένον τρόπον τοῦ γενικοῦ ἢ τοῦ ἀφηρημένου κανόνος δικαίου, τὴν συνέχιειν τῆς διαδικασίας τῆς δημιουργίας τοῦ δικαίου ἐκ τοῦ γενικοῦ εἰς τὸ εἰδικόν. Μόνον δὲ ἡ πρόληψις διὰ τὸ δίκαιον συνίσταται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν γενικὸν κανόνα ἢ ἐσφαλμένη συνταύτισις τοῦ δικαίου μὲ τὸν νόμον θὰ ἥτο δυνατὸν νὰ ἐπισκοτίσῃ τὴν φωτεινὴν αὐτὴν κατανόησιν.

§. 55. Ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις δὲν εἶναι ἡ μόνη ὅδὸς, διὰ τῆς διποίας τὸ δίκαιον βαθίζει ἀπὸ τῆς ἀφήρημένης (γενικῆς) εἰς τὴν συγκεκριμένην (εἰδικὴν) κατάστασιν. Προκειμένου περὶ τῶν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων ἐφαρμοζομένων κανόνων ἀσυικοῦ δικαίου παρεμβάλλεται μεταξὺ τοῦ νόμου καὶ τῆς ἀποφάσεως ἡ δικαιοπραξία, ἡ ὅποια ἐν σχέσει πρὸς τὸ αἰτιολογοῦν γεγονός ἀποτελεῖ λειτουργίαν εἰδικευτικήν. Τὰ δύο μέρη ὑπὸ τοῦ νόμου ὅντα ἐκτεταγμένα θέτουν διὰ τὴν ἀμοιβαίαν αὐτὴν συμπεριφορὰν συγκεκριμένους κανόνας, κανόνας οἱ ὅποιοι ὁμοίζουν μίαν συγκεκριμένην ἀμοιβαίαν συμπεριφορὰν, καὶ τῆς ὅποιας ἡ προσβολὴ ἀποτελεῖ τὸ ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως ὄρισθησόμενον γεγονός, μὲ τὸ ὅποιον συνδέειαι διὰ τῆς κρίσεως τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀδίκου, διὰ παρατητοῦται τοῦτο ἐν τῇ ἐκτελέσει (exekutio).

§ 56 Ἀλλὰ καὶ ἡ ὡς «διοίκησις» χαρακτηρισθεῖσα λειτουργία δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ εἰδίκευσις ἡ συγκεκριμένη διάκρισις νόμων, τουτέστι γενικῶν νόμων. Διὰ τοῦ συνήθους χαρακτηρισμοῦ τῆς διοικήσεως ὡς «ἐκτελέσεως» ἐκφράζεται τοῦτο ἀμέσως. Ἐν τούτοις δέον ἐπὶ τοῦ προκειμένου νὰ διακριθοῦν δύο εἴδη περιπτώσεων. Δέον νὰ διακριθῇ ἡ ἀμεσος πολιτειακὴ διοίκησις, ἡ ὅποια ἀκριβῶς ἐμφανίζεται ὡς δικαιοσύνη καὶ ἥτις ὡς πρὸς τὴν λειτουργίαν της δὲν διακρίνεται ἀπὸ τὴν δικαστικὴν δικαιοσύνην. Οἱ εἰδικοὶ σκοποὶ τῆς πολιτειακῆς διοικήσεως ἐπιδιώκονται πρωτίστως διὰ τοῦ τρόπου τῆς δικαι

στικής δικαιοσύνης. Ἡ κοινωνικῶς ποθητὴ κατάστασις δέον νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ δικαιοσύνη ἀναφέρει κατ'εὐθείαν εἰς τὴν ἀντιφατικὴν ἀντίθεσιν τῆς προβλεπομένης συμπεριφορᾶς τοῦ ἀνθρώπου εἰδικᾶς ἔξαναγκαστικᾶς πράξεις, ητοι τὴν διοικητικὴν τιμωρίαν καὶ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν. Τοῦτο δὲ γίνεται πρῶτον γενικῶς διὰ τῶν δικαιοτικῶν νόμων ἢ τῶν διαταγμάτων καὶ δεύτερον εἰδικῶς διὰ τῶν **ἀποφάσεων** τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, αἱ δποῖαι διακρίνονται ἀπὸ τὰς δικαστικὰς ἀποφάσεις μόνον διὰ τῆς εἰδικότητος τῆς νομικῆς θέσεως τῶν ὅργανων τῶν θετόντων τὸν εἰδικὸν κανόνα. Ἡ εἰδικότης αὕτη συνίσταται εἰς τὴν **ἀνεξαρτησίαν** τῶν δικαστηρίων (π.ρ.βλ. §. 44). "Οπως ἡ δικαιοπραξία ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου, οὗτω πως καὶ ἡ διοικητικὴ διαταγή, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν διοικητικὴν **ἀπόφασιν**, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ συγκεκριμένη διάκρισις τοῦ γενικοῦ διοικητικοῦ κανόνος ἀγαφορικῶς πρὸς τὸ αἰτιολογοῦν γεγονός. Ἡ διοικητικὴ ἀρχή, οὖσα ἔξουσιο δοτημένη, ὑπὸ τοῦ διοικητικοῦ νόμου, θέτει ἔγα (ἐν ἀντιθέσει ἀπὸ τὴν δικαιοπραξίαν **μονοπλευρον**) ἀτομικὸν κανόνα ἀφορῶντα εἰς τὴν συγκεκριμένην συμπεριφορὰν ἐνὸς ὕρισμένου ἀνθρώπου. Ἡ προσβολὴ δὲ τοῦ κανόνος τούτου ἀποτελεῖ τὸ ἐπίσης ὑπὸ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ὕρισμησόμενον αἰτιολογοῦν γεγονός, μὲ τὸ δποῖον ἡ διοικητικὴ ἀπόφασις συνδέει τὸ εἰδικὸν ἀποτέλεσμα τοῦ ἀδίκου τὸ πραγματοποιούμενον ἐν τῇ διοικήσει. Διὰ ποιογ λόγον ὕρισμέναι πράξεις ὁριζόνται διὰ ποινικῶν καὶ ἀστικῶν νόμων, τουτέστι γενικῶν κανόνων, ἐκτελουμένων ὑπὸ τῶν **ἀνεξαρτήτων** δικαστηρίων (ποινικῶν καὶ ἀστικῶν), ἐνῶ ἄλλαι πράξεις ὁριζόνται διὰ **διοικητικῶν** νόμων, τουτέστι γενικῶν κανόνων, ἐκτελουμένων ὑπὸ ἀνεξαρτήτων διοικητικῶν ἀρχῶν, τοῦτο ἀποτελεῖ ἐρώτημα εἰς τὸ δποῖον μόνον ἴστορικῶς εἶναι δυνατὸν ν' ἀπαντήσῃ κανείς. Ὁ ἴσχυρισμὸς, ὅτι ἡ διὰ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ἐκτέλεσις διαφέρει θεμελιωδῶς ἀπὸ τὴν διὰ τῶν δικαστηρίων τὴν γενομένην, κατ' ἐλευθέραν «**κρίσιν**» εἶναι ἀσύστατος. διότι πᾶσα ἐκτελεστικὴ πρᾶξις γίνεται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον κατ' ἐλευθέραν κρίσιν τοῦ ἐκτελεστικοῦ ὅργανου, ἐπειδὴ ὁ γενικὸς κανὼν δὲν δύναται ποτὲ νὰ ὀρίσῃ δλοκληρωτικῶς τὴν τὸν γενικὸν κανόνα εἰδικεύουσαν πρᾶξιν δικαίου, ἐξ ἄλλου δμως καμμία τοιαύτη πρᾶξις δικαίου δὲν εἶναι δυνατὴ χωρὶς γενικὸν κανόνα ὁρίζοντα δπωσδήποτε τὴν πρᾶξιν δικαίου. "Οτι δὲ ἡ προετοιμαστικὴ διαίκιασία ἡ ὁδηγοῦσα εἰς τὴν

δικαστικὴν κρίσιν, εἶναι καὶ τὰ κανόνα διαφορετικὰ, ἐσχηματισμένη
ἀπὸ τὴν διαδικασίαν τὴν ὄδηγουσαν εἰς τὴν διοικητικὴν πρᾶξιν, τοῦ-
το εἶχει δευτερεύουσαν μόνον σημασίαν· ἐξ ἄλλου ή νεωτέρα ἀνάπτυξις
τοῦ δικαίου παρουσιάζει τὴν σαφῆ τάσιν πρὸς ἀγαθούς, τῆς δια-
φορᾶς ταύτης.

§ 57 Ἐν τῇ διοικήσει διμως ἡ πολιτεία δὲν εἶναι δύνατόν, ὡς
νομίζουν τινές, νὰ περιορισθῇ μόνον εἰς τὸ νὰ ὑποχρεώγῃ τοὺς ὑπη-
κόους τῆς εἰς μίαν ὠρισμένην, τὸν σκοπὸν τῆς διοικήσεως εὐνοοῦσαν,
συμπεριφροδάν (ἐπιτυγχανομένην διὰ ποινικῆς ἢ ἐκτελεκτικῆς ἀπει-
λῆς ἀναφερομένης εἰς τὴν ἀντίθετον συμπεριφροδάν), ἀλλὰ δύναται
ἀμέσως νὰ θέσῃ μόνη της τὰ γεγονότα τὰ πραγματοποιοῦντα τὸν
ακοπὸν τῆς διοικήσεως. Ἰδοὺ ἔνα παράδειγμα· ἡ ἔμμεσος πολιτικὴ
διοίκησις πρὸς καλλιτέρευσιν τῆς ὑγείας πραγματοποιεῖται εἰς τοόπον
ῶστε οἱ ὑπήκοοι ὑποχρεοῦνται διὰ νόμων ὑγιεινῆς νὰ συμπεριφέρων-
ται ἐν περιπτώσει ἐπιδημιῶν κατὰ ἔνα ὠρισμένον τοόπον διότι ἐν
ἔναντίᾳ περιπτώσει ότι τιμωροῦνται ὑποχρεοῦνται π. χ. νὰ καίουν τὰ
ἔνδυματα τῶν ἀσθενῶν, γὰρ αἰκοδομοῦν νοσοκομεῖα μὲ ίδιωτικὰ μέσα,
καὶ νὰ τὰ διατηροῦν ἐπίσης μὲ ίδιωτικὰ μέσα κ.τ.λ. Κατὰ τὴν ἀμε-
σοῦ πολιτειακὴν διοίκησιν εἶναι αὕτη αὕτη ἡ πολιτεία ἡ ὅποια οἰ-
κοδομεῖ νοσοκομεῖα, διορίζει ιατρούς, θεραπεύει ἀσθενεῖς κ.τ.λ.
Ποίαν νομικὴν σημασίαν εἶχει τὸ γεγογὸς τόντο; "Οτι εἰς ὠρισμένους
ἀνθρώπους, ὡς «πολιτειακὰ ὅργανα» χαρακτηριζομένους, ἐπιβάλλε-
ται ἡ τοιαύτη συμπεριφροδά ὡς καθῆκον. Ως «πολιτειακὰ ὅργανα»
κατὰ τὴν στεγνωτέραν ταύτην εννοιαν τοῦ δρου, τὴν δηλοῦσαν μίαν
ἡντίθεσιν μεταξὺ πολιτειακοῦ ὅργανου καὶ ἀπλοῦ «ὑπηκόου», θεω-
ροῦνται μόνον ἀνθρώποι, οἵ ὅποιοι εἶχουν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς τεχ-
νικῆς τοῦ δικαίου ἔνα ὠρισμένον χαρακτῆρα, ἥτοι εἶναι ὑπάλληλοι.
Ο ἀκοιβέστερος δρισμὸς τῆς ἐννοίας ταύτης γίνεται ἐν τῇ θεωρίᾳ πε-
ρὶ πολιτειακῶν ὅργανων. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἃς λεχθῆ προσέτι δτὶ
πρόκειται περὶ λειτουργῶν οἵ ὅποιοι ἴστανται ὑπὸ τὸ πειθαρχικὸν
δίκαιον καὶ εἶχουν τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην φέρειν ὑποχρεωτικὸν ἐ-
πάγγελμα, καὶ οἵ ὅποιοι λαμβάγουν ὠρισμένον μισθὸν ἀπὸ κεντρι-
κόν τι ταμεῖον τὸ ὅποιον χαρακτηρίζεται ὡς fiskus ἢ ὡς πο-
λιτειακὸς fiskus. Απὸ τὸ ταμεῖον τοῦτο καλύπτονται καὶ τὰ ἄλλα
ἔξοδα τῆς διοικήσεως· κατ' ἀρχὴν δὲ τὰ χοήματα τοῦ ταμείου προ-
έρχονται ἀπὸ φέροντος τῶν ὑπηκόων.

§. 58. Ἡ θεωρία περὶ τῆς «διαιρέσεως τῶν ἔξουσιῶν» μάρφορῷ: εἰς ἓνα πολιτικὸν αἴτημα συνιστάμενον: εἰς τὸ δὲ αἱ τρεῖς λειτουργίαι τῆς πολιτείας, ἡ νομοθεσία, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ διοίκησις, δέον νὰ διανεμηθοῦν εἰς τρία ἀπὸ ἄλληλων τεχνικῶς ἀπομεμονωμένα ὅργανα ἢ εἰς τρεῖς κατηγορίας ὅργανων. Καί τοι δὲ τὸ αἴτημα τοῦτο ἀναγνωρίζεται ωκεῖται¹ ἀρχὴν ὑπὸ τῶν πλείστων συγχρόνων πολιτειῶν, ἐν τούτοις ποτὲ δὲν πραγματοποιεῖται πλήρως. Ἡδη ἡ συνταγματικὴ μοναρχία, πρὸς θεμελίωσιν τῆς ὅποιας κυρίως χρησιμοποιεῖται, παρουσιάζει σημαντικὰς ἔξαιρέσεις, καθ' ὅτι ὁ μονάρχης ἔμφανίζεται τόσον ὡς ὅργανον τῆς νομοθεσίας, ὃσον καὶ τῆς ἔκτελέσεως, τὰ δὲ ἀνώτατα ὅργανα τῆς διοικήσεως, οἱ ὑπουργοί, εἶναι ὑπεύθυνοι ἀπεντιτοῦ ὅργανου τῆς νομοθεσίας, οἱ δὲ δικασταὶ ὅριζονται ὑπὸ τῆς κυριεργήσεως κ.τ.λ.

Εἰς τὰς δημοκρατικὰς πολιτείας ὑπάρχει ἡ τάσες πρὸς συγχέντωσιν ὅλων τῶν λειτουργιῶν τῆς πολιτείας εἰς τὰς χείρας τοῦ λαοῦ· ἡ τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ λαοῦ, ἐνῶ εἰς τὰς αὐταρχικὰς πολιτείας ὅλαις αἱ λειτουργίαι τῆς πολιτείας συγχεντροῦνται εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ μονάρχου. Τὸ δόγμα συνεπῶς περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν ἔξουσιῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ αἰτιολογηθῇ οὕτε ἀπὸ τὴν ἀποψιν τῆς αὐταρχίας οὕτε ἀπὸ ἔκεινην τῆς δημοκρατίας δικαιολογεῖται μόνον ἀπὸ τὴν ἴστορικὴν πόλιτικὴν κατάστασιν ἐκ τῆς ὅποιας προέκυψεν. Εἰς τὴν παραμονὴν τῆς μεγάλης δημοκρατικῆς ἐπαναστάσεως, εἰς χρόνον καθ' ὃν ὁ λαὸς ἀρχίζει σαφῶς νὰ ἀντιτίθεται κατὰ τῆς ἀπεριορίστου δυνάμεως τοῦ μονάρχου, ἡ μᾶζα τῶν ὑποτεταγμένων εἰς τοὺς νόμους ἀξιοῦ ἐντόνως νὰ συμμετάσχῃ εἰς τὴν θέσπισιν τῶν κανόνων, τὸ ὑπὸ τῶν συντηρητικῶν πολιτικῶν ἀντιπροσωπευόμενον δόγμα παραχωρεῖ τὴν νομοθεσίαν ἥτοι τὴν δημιουργίαν γενικῶν κανόνων εἰς ἀντιπροσωπείαν τοῦ λαοῦ (ἐν συνδυαστικῷ ὅμως μὲ τὸν μονάρχην), ἐπιφυλάσσει ὅμως ἡ ἀντιπροσωπεία εἰς τὸν μονάρχην τὴν ἔκτελεσιν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἔννοιαν αὐτῆς. Ὡς λειτουργίας ἀνεξαρτήτου ἀπὸ τὴν νομοθεσίαν καὶ θέλει νὰ ἔξασφαλίσῃ εἰς τὸ μὲ τὴν ἔκτελεσιν ἐπιφορτισμένον ὅργανον ἀνεξάρτητον τινὰ θέσιν ἀπὸ τὴν βουλήν, νὰ ἔξασφαλίσῃ εἰς τὴν πολεμουμένην μοναρχικὴν ἀρχὴν ἔνα refugium. Ἡ ἔξουσία τῆς πολιτείας, ἡ ἀποτελοῦσσα οὐσιώδη ἐνότητα, πρέπει νὰ χωρισθῇ, διὰ νὰ καταστῇ δυνατὸν τοστε ὁ μονάρχης νὰ διεκδικήσῃ τουλάχιστον ἔνα μέρος αὐτῆς ἀπε-

φιορίστως καὶ οὕτω νὰ δημιουργηθῇ, εἰ δυνατόν, ἵσορροπία μεταξὺ τῶν ἔξουσιῶν. Ἐφ' ὅσον δὲ ήτις διαιρέσεως τῶν ἔξουσιῶν ἐμπεριέχει τὴν ἴδεαν τῆς διαιρέσεως τῆς πολιτικῆς δυνάμεως, τῆς συνενώσεως καὶ συγκεντούσεως τῆς δυνάμεως ἐν τῇ πολιτείᾳ, ή ἀρχὴ αὐτῇ εἶναι δυνάτον νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐντὸς τῆς δημοκρατικῆς ὁργανώσεως. Ἐν τούτοις ή ἀρχὴ αὐτῇ δὲν ἐπιτυγχάνει τόσον μὲ τὴν διανομὴν τῶν τοιῶν θεματιώδῶν λειτουργιῶν εἰς τοία διάφορα ὄργανα, ὅσον μὲ τὴν παράδοσιν μιᾶς κοινῆς αὐτῆς λειτουργίας εἰς πολλοὺς πρὸς ὄλληλους, εἰ δυνατόν, καὶ τὰ πολιτικὰ αὐτῶν συμφέσοντα, ἀντιμαχομένους φορεῖς ὄργανων εἰς τρόπον. Ὅστε ή λειτουργία νὰ ἐκτελεῖται ἀπὸ σύνθετον ὄργανον.

Ἐξυτέρῳ δομως ἀπὸ τὴν διαιρεσιν μεταξὺ νομοθεσίας καὶ ἐκτελέσεως εἶναι εἰς τὰ σύγχρονα συντάγματα ή διάκρισις μεταξὺ δικαιοσύνης καὶ διοικήσεως. Ἐν τούτοις ή διάκρισις αὐτῇ ἀποβάλλει σὺν τῷ χρόνῳ τὴν σπουδαίαν της σημασίαν, ἐνεκα τῆς καθημερινῶς ἀναπτυσσομένης προσομοιώσεως τῆς διοικητικῆς διαδικασίας πρὸς τὴν διοικητικὴν τοιαύτην, τῆς ἐπεκτάσεως τῆς διοικητικῆς δικαιοσύνης κ.τ.λ.

B. Τὰ ὄργανα τῆς δημιουργίας (Τὰ πολιτειακὰ ὄργανα)

§ 59. Ἡ πολιτειακὴ τάξις δημιουργεῖται καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς βαθμίδας ὑπὸ ἀνθρώπων, τῶν δημοίων ή λειτουργία, ή θεσπίζουσα κανόνας, δρίζεται ὑπ' αὐτῆς ταύτης τῆς τάξεως, διότι ὁ κανὼν ἀνωτέρας βαθμίδος δρίζει τὰς προϋποθέσεις ὑπὸ τὰς διοίας τίθεται ὁ κανὼν κατωτέρας βαθμίδος. «Οργανον» λοιπὸν τῆς πολιτειακῆς τάξεως εἶναι ὁ τὴν πολιτειακὴν τάξιν, ὅπωσδήποτε, δημιουργῶν ή ἐκτελῶν. Κατὰ τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα πᾶσα πρᾶξις θετικῆς δημιουργίας κανόνων δικαίου εἶναι συνάμα πρᾶξις ἐκτελέσεως τῶν κανόνων μόνον ή λογικῶς πρώτη πρᾶξις τῆς προϋποθέσεως τοῦ θεμελιώδους κανόνος ὃς καθαρὰ θέσις δὲν εἶναι καὶ ἐκτέλεσις δπως καὶ ή τελευταῖα πρᾶξις τῆς ἐκτελέσεως ή θέσις τῆς ἀναγκαστικῆς πρᾶξεως, δὲν εἶναι πλέον θέσις κανόνος.

Ἐτὶ τοῦ προκειμένου δέον γὰρ σημειωθῆ, ότι διὰ τὴν πολιτειολογίαν

ἔχει σκουδαιότητα κυρίως ή ἔννοια τῆς ἀντικειμενικῆς λειτουργίας τοῦ δργάνου ως γεγονότος τῆς δημιουργίας τῶν κανόνων τῆς ἐκτελέσεως κανόνων, καὶ ὅχι η ἔννοια τοῦ δργάνου ως ὑπόκειμένου. Ο ἐκτελῶν τὴν λειτουργίαν τοῦ δργάνου, τουτέστι δὲ καλούμενος φορεὺς τοῦ δργάνου, λαμβάνεται τόσον μόνον ὑπὸ ὅψεις δσον οὐτος θέτει τὸ ὑπὸ τῆς τάξεως κανονιζόμενον γεγονός. Εἰς τὴν εὑρυτάτην ταύτην ἔννοιαν τῆς οὐσίας τοῦ δικαίου, τὴν πρωταρχικήν ἔννοιαν τοῦ δργάνου, πᾶσα θέσις ἐγὸς ὑπὸ τοῦ δικαίου κανονιζόμενου γεγονότος εἶναι λειτουργία δργάνου, η ἔννοια δὲ τοῦ δργάνου δὲν σημαίνει τίποτε ἄλλο παρὰ καταλογισμὸν ἐνὸς γεγονότος εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πάντα τὰ γεγονότα κανονιζόσης τάξεως, ἐπειδὴ τὸ γεγονός τοῦτο τίθεται, εἶναι τεθειμένον, ἐν τῷ συστήματι.

§ 60. Εντὸς τῆς εὑρυτάτης ταύτης ἔννοιας τῆς λειτουργίας τοῦ δργάνου διακρίνεται πρωτί στως μία στενωτέρα ἔννοια ητος εἶναι προσδιωρισμένη κατὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ δικαίου, ητοι η θέσις τῆς ἔξαγαγαστικῆς πράξεως καὶ η νόμιμος αὐτῆς προετοιμασία. Πρόκειται περὶ τῆς πολιτειακῆς πράξεως ως ἀντιδράσεως τοῦ δικαίου. Μὲ τὸν ἀναπτυσσόμενον καταμερισμὸν τῆς ἔργασίας, ως ἐσημειώσαμεν ἡδη εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον, η θέσις τῶν πράξεων τούτων ἐπιφυλάσσεται ὑπὸ τῆς ἔννομου τάξεως εἰς ἀνθρώπους ἀκριβῶς χαρακτηριζόμενους, οἱ δποῖοι ἀποτελοῦν τὸν πολιτειακὸν μηχανισμὸν κατὰ τὴν στενὴν ἔννοιαν τοῦ δργού. Περαιτέρῳ δὲν εἶναι δυνατὸν μὲ τοὺς ἀνθρώπους τούτους νὰ συνδεθοῦν καὶ ἀλλαὶ λειτουργίαι, δπως εἶναι η προηγουμένως μνημονευθεῖσα ἀμέσος πολιτειακὴ διοίκησις. Τὸ σύνολον τῶν οὕτω χαρακτηρισθέντων γεγονότων τιθέμενον ὑπὸ τῶν πολιτειακῶν δργάνων κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ περιεχομένου τοῦ δικαίου, συνίστησι τὴν ἔννοιαν τῆς πολιτείας κατὰ τὴν σημασίαν τοῦ περιεχομένου τοῦ δικαίου. Τὰ κριτήρια διὰ τὸν πρωσπικὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ πολιτειακοῦ δργάνου, τοῦ φέροντος τὴν στενὴν ταύτην ἔννοιαν τῆς πολιτείας, εἶναι τὰ ἀκόλουθα. Πρῶτον η λειτουργία δέον νὰ ἐκτελεῖται κατὰ καθῆκον, δπότε τὸ ἰδιαίτερον γνώρισμα αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος δικαίου, τοῦ δποίου περιεχόμενον εἶναι η πολιτειακὴ λειτουργία, εἰς τὴν δποίαν τὸ δργανὸν ὑποχρεοῦται κατὰ τὸ πειθαρχικὸν δίκαιον, δέον νὰ ἀσκήται ως ἐπάγγελμα τῆς ζωῆς. Μετ' αὐτοῦ δὲ συνδέεται τὸ γεγονός δια η λειτουργία, εἶναι ἔμμισθος. Η πληρωμὴ γίνεται ἀπὸ τὸν fiscus η δπως λέγουν συνή-

θως, ἀπὸ τὴν πολιτείαν ὡς *fiscus*. Ἡ ὑπαρξίς ἐνδὲ τοιούτου κεντρικοῦ ταμείου, τοῦ ὅποιου ἡ ἴδρυσις ὁρίζεται ὑπὸ πολιτειακῶν κανόνων δικαίου, ἔχει διὰ τὴν σύστασιν τοῦ πολιτειακοῦ ὁργάνου ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ περιεχομένου τοῦ δικαίου, συνεπῶς δὲ καὶ διὰ τὴν ἔννοιαν τῆς πολιτείας ὡς περιεχομένου δικαίου, σπουδαιοτάτην σημασίαν. Ἀποτελεῖ διολογουμένως τὴν σπονδυλικὴν στήλην, τὸν θεμέλιον στῦλον τοῦ σκελετοῦ ἐκείνου, ὃ ὅποιος ἐν προκειμένῳ χαρακτηρίζεται ὡς «πολιτειακὸς μηχανισμός», τὸ πολιτειακὸν ὄργανον κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ περιεχομένου τοῦ δικαίου, ὃ πολιτειακὸς «ὑπάλληλος». Χαρακτηρίζεται δὲ περαιτέρω ὑπὸ εἰδικῆς τινὸς θέσεως ἐν τῷ δικαιῳ. Εἰς τὰς συγχρόνους πολιτείας στηρίζεται αὕτη κατὰ κανόνα ὅχι ἐπὶ μιᾶς πράξεως ἀφορώσης, κατὰ τοὺς ὄρισμοὺς τοῦ ἀστικοῦ κώδικος, εἰς τὸ συμβόλαιον ἐργασίας, ἀλλὰ ἐπὶ τοῦ διορισμοῦ (πράξεως διορισμοῦ), κρινομένου κατ' εἰδικοὺς κανόνας, διὸ οὗ ἐπιτρέπεται μὲν εἰς τὸν ὑπάλληλον νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ «ἄν» ὅχι ὅμως καὶ τοῦ «πῶς» θὰ εἶναι ἡ σχέσις τῆς ὑπηρεσίας του. Τὸ περιεχόμενον τῆς ὑπηρεσιακῆς σχέσεως τοῦ πολιτειακοῦ ὑπαλλήλου κανονίζεται ὑπὸ τῶν ὑπηρεσιακῶν διατάξεων. Οὗτως ὁρίζεται καὶ ἡ *ἱεραρχικὴ διαίρεσις* κατὰ βαθμίδας ἀξιωμάτων καὶ μισθῶν. Ὁ πολιτειακὸς ὑπάλληλος δὲν εἶναι δυνατὸν *ν* ἀπόλυτῇ μονομερῶς, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως καθ' ἥν ἐπιβάλλεται πειθαρχικὴ ποινὴ ἐνεκα παραλείψεως ἢ προσβολῆς καθήκοντος, ἔχει δικαίωμα συντάξεως καὶ αὐτὸς καὶ ἡ χήρα αὐτοῦ ὡς καὶ τὰ ἀναποκατάστατα παιδιά του.

§ 61 Τὰ οὕτω προσωπικῶς χαρακτηρισθέντα ὄργανα, τουτέστι τὰ τόσον ἀκριβῶς χαρακτηρισθέντα γεγονότα, ἵνα ταῦτα υψηλούσα τάξις ἀποτελεῖ τὸν σχετικῶς ἰσχυρότερον ἐκείνον σκελετὸν τῆς πολιτείας, τὸν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὡς «πολιτειακὸν μηχανισμὸν» χαρακτηρίζόμενον. Ἐν τούτοις δὲν δημιουργεῖται διὸ αὐτοῦ μία σαφὴς καὶ ἀκριβὴς γραμμὴ ὁρίων διὰ τῆς ὅποιας νὰ ὁρίζεται ἡ πολιτεία, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ περιεχομένου τοῦ δικαίου, ἀπὸ τὴν γενικὴν ἔκτασιν πολιτειακῆς τάξεως, καὶ κυρίως διότι τὰ ἀνωτέρω μνημονεύθέντα κριτήρια τοῦ πολιτευτικοῦ ὁργάνου, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ περιεχομένου τοῦ δικαίου, δὲν εἶναι ὅλα δεδομένα χωρὶς ἔξαίρεσιν. Ἐπειτα δὲ διότι γενικῶς κατατάσσει κανεὶς ὄρισμένας ἄλλας λειτουργίας, ὅν οἱ φορεῖς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθοῦν ποσῶς ὡς «ὑπάλληλος».

λοι, εἰς τὸ σύνολον αὐτὸν τῶν γεγονότων, τὸ δποῖον χαρακτηρίζεται. ὡς πολιτεία, κατὰ τὴν στενὴν ἔννοιάν του ὅρου. Οὕτω π.χ. εἶναι πᾶσαι αἱ πρὸς δημιουργίαν τῶν γενικῶν κανόνων ἀνωτέρου βαθμοῦ γενόμεναι πράξεις τῶν ἐκλογέων, τῶν βουλευτῶν καὶ τοῦ μονάρχου, αἱ δποῖαι ἢ δὲν παρουσιάζουν κανένα ἀπὸ τὰ μνημονευθέντια κριήσια. ἢ μόνον μερικά.⁴ Η σχέσις τῆς εὑρείας, τυπικῆς ἔννοίας (τῆς ἔννοίας τῆς οὐσίας τοῦ δικαίου) τῆς πολιτείας, ἵτις ἀποτελεῖ τὸ μόνον μέτρον διὰ τὰ πλεῖστα προβλήματα τῆς γενικῆς πολιτειολογίας, πρὸς τὴν στενὴν ἔννοιάν της πολιτείας, κατὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ δικαίου, ὅμοια. Ζει πρὸς δργανικὸν κύτταρον, τοῦ δποίου τὸ πλᾶσμα βαθμηδὸν ὅλο-
κληροῦται πρὸς τὸ κέντρον εἰς πυρηνα, ὅστις δὲν χωρίζεται σαφῶς εἰς κανένα μέρος ἀπὸ τὴν λοιπὴν μᾶζαν τοῦ κυττάρου.

§ 62. Διὰ τῆς ἔννομου τάξεως ὅχι μόνον κανονίζεται μία ὁρι-
σμένη λειτουργία δργάνου, ἀλλὰ πρέπει νὰ ὁρίζεται καὶ ποῖος θὰ
ἐκτελῇ τὴν λειτουργίαν ταύτην.⁵ Ο δρισμὸς αὐτὸς εἶναι δυνατὸν νὰ
γίνῃ γενικῶς εἰς τρόπον ὥστε μία πολλότης ἀνθρώπων νὰ ἐκπλη-
ρῷ τὰς προσωπικὰς προϋποθέσεις, αἱ δποῖαι εἶναι καὶ αἱ προϋπο-
θέσεις τῆς λειτουργίας.⁶ Επειτα εἶναι ἀναγκαῖα μία εἰδικευτιπὴ πρά-
ξις τῆς ἐπιλογῆς, ἵνα ἀποκτηθῇ ὁ ὁρισμένος ἀνθρωπός διὰ τὴν ὁρι-
σμην ὑπηρεσίαν, ἢ δημιουργία τοῦ δργάνου. Γίνεται δὲ διὰ διορι-
σμοῦ, ἐκλογῆς, ἢ κλήρου. Εἶναι δμως δυνατὸν ἦδη ἐν τῷ νόμῳ νὰ
ὁρίζεται ὁ πρυσωπικὸς χαρακτηρισμὸς τοῦ φρονέως τοῦ δργάνου εἰς
τρόπον ὥστε ἔκαστοτε ἔνας μόνον ἀνθρωπός νὰ ἔχῃ τὰς ἀναγκαῖας ἰ-
διότητας.⁷ Επὶ τοῦ προκειμένου εἶναι περιττὴ ἡ πράξις τῆς δημιουρ-
γίας π.χ. ὡς μονάρχης παρουσιάζεται πάντοτε ὁ ἀρχαιότερος υἱὸς
τοῦ ἀποθανόντος βασιλέως.⁸ Εν τούτοις καὶ ἐν προκειμένῳ εἶναι ἀ-
νάγκη πράξεως δημιουργίας (Kreationsakt), δι’ οὗ νὰ ὁρίζεται νομί-
μως ὁ φορεὺς τοῦ δργάνου ὡς τοιοῦτος, τουτέστι εἶναι ἀνάγκη πρά-
ξεως, διὰ τῆς δποίας νὰ ὁρίζεται, κατὰ τοὺς καγόνας καὶ τὰς δεσμεύ-
σεις τοῦ δικαίου, ποῖος κατέχει τὴν μοναδικὴν αὐτὴν ποιότητα (ἵνα
εἶναι πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ ἀποθανόντος μονάρχου.)⁹ Η παραδεδομέ-
νη θεωρία δὲν δμιλεῖ ἐπὶ τοῦ προκειμένου περὶ δημιουργουμένων,
ἄλλα περὶ δμέσως διὰ τοῦ νόμου προσκαλουμένων δργάνων. Τῇ
ἀληθείᾳ δμως πρόκειται καὶ ἐδῶ περὶ πράξεως δημιουργίας, ἀν καὶ
περὶ πράξεως τῆς αὐτοδημιουργίας.

§ 63. Αναλόγως δὲ πρὸς τὸν τρόπον καὶ ὃν τίθεται τὸ γεγονός

τῆς λειτουργίας τοῦ δργάνου, διὰ τῆς πράξεως ἐνδος ἀνθρώπου ή διὰ τῆς συμπράξεως πολλῶν, εἶναι δυνατὸν νὰ διαχρίνωμεν ἀπλά (εἰδικά) δργανα καὶ σύνθετα δργανα. Ἡ σύνθεσις μᾶς λειτουργίας δργάνου ἀπό μερικὰς λέιτουργίας εἶναι δυνατὸν γὰρ γίνη κατὰ δύο τρόπους ή πρέπει τὰ μερικὰ δργανα τὰ συμπράττονται εἰς τὴν γενικὴν λειτουργίαν νὰ θέσουν πράξεις τοῦ αὐτοῦ περιεχομένου ή διαφάρου περιεχομένου. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν εἶναι δυνατὸν νὰ διαχρίνωμεν πάλιν, εἴναι μόνον δύο ή περισσότερα μερικὰ δργανα, τῶν δποίων ή πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν κατευθυνομένη ἔκφρασις τῆς βουλήσεως δημιουργεῖ τὴν πρᾶξιν τοῦ δργάνου. Οὕτω γίνεται π.χ. ὅταν ή πρᾶξις τοῦ δργάνου τίθεται διὰ τῆς συμπράξεως δύο ὑπάτων δημοστῶν ή δύο βουλῶν ἐνὸς κοινοβουλίου. Παράδειγμα δὲ διὰ τὴν σύνθεσιν ἐκ δύο ή περισσοτέρων δμοίως κατευθυνομένων μερικῶν πράξεων, ἀποτελεῖ ή δημοσίευσις διατάγματος ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου πολιτικοῦ ἀρχοντος ὑπογεγραμμένου ὑπὸ ὅλων τῶν ὑπουργῶν. Ἰδοὺ δὲ καὶ μία εἰδικὴ περίπτωσις. ἂν τὰ κατὰ μέρος δργανα, τῶν δποίων αἱ δμοίως κατευθυνόμεναι ἔκφράσεις βουλήσεως, ἀποτελοῦν τὴν γενικὴν πρᾶξιν, εἶναι κατ' εἰδικὸν τρόπον δργανωμένα (προϊστάμενος, τάξις συσκέψεως, λήψις ἀποφάσεως κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς πλειοψηφίας) τότε γίνεται λόγος περὶ συλλογικὸν δργάνου (Kollegialorgan). Ὡς παράδειγμα τῆς συνθέσεως ἀπὸ περισσοτέρας μερικὰς λειτουργίας ἔχούσης διάφορον περιεχόμενον ἀναφέρομεν τὴν νομοθετικὴν πρᾶξιν ἐν τῇ συγχρόνῳ πολιτείᾳ. Συνίσταται δὲ καὶ ταὶδὲκυρίως ἀπὸ τὰς ἀχολούμοντις πράξεις 1. ἀπὸ τὴν κατὰ πρωτοβουλίαν πρότασιν ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως ή ἐνὸς μέλους τοῦ κοινοβουλίου, ής τὸ περιεχόμενον εἶναι τὸ κοινοβούλιον πρέπει νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὸ σχέδιον ἐνὸς νόμου. 2. Ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν τῆς βουλῆς η τῶν δύο βουλῶν, εῆτη ἔννοια εἶναι δρισμένον τὶ περιεχόμενον δέον νὰ γίνῃ νόμος. Τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἔχει 3. ή ἐνδεχομένη κύρωσις ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου πολιτικοῦ ἀρχοντος. 4. Ἀπὸ τὴν ἔκδοσιν ή δποία σημαίνει ἐπικύρωσιν τοῦ γεγονότος ὅτι ἐγένετο συμφώνως πρὸς τὸ σύνταγμα καὶ τέλος 5. Ἀπὸ τὴν γνωστοποίησιν τῆς δποίας ή ὑποκειμενικὴ ἔννοια εἶναι ἐπίσης διάφορος ἐκείνης ή διὰ τῆς βουλῆς ψήφισις νόμου. Νομοθετικὸν δργανον δὲν εἶναι οὔτε ή βουλὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν οὔτε ἀνωτάτος πολιτικὸς ἀρχων, ἀλλὰ τὸ σύνολον ἐκείνων οἱ δποίαι θέτοντις τὰ γεγονότα τὰ μόνον ἐν τῷ συνδιφέ αὐτῶν ἀποδίδοντα τὴν νό-

μοδετικήν πράξιν. Ἐν ᾧ λειτουργίᾳ ἐνὸς ὁργάνου συντίθεται ἀπό τοιαῦτα παρασσότερα μέρη, τότε ἔπειται κατ' ἀνάγκην ἀναπόδραστον. Ότι πρέπει νὰ κανονισθῇ ἡ περίπτωσις διὰ τῆς συνενώσεως καὶ τοῦ συναρμονισμοῦ τῶν μελῶν εἰς τὸ ὅλον. Ἐν προκειμένῳ γίνεται λόγος περὶ «διαδικασίας» (Verfahren, Prozess). Ἐπίσης καὶ ἔκεινο τὸ ὅποιον ὀνομάζομεν «ποινικήν διαδικασίαν» (Strafprozess) ή «πολιτική διαδικασία» (Zivilprozess) εἰς τὴν στενὴν ἐννοιαν τοῦ ὅρου, ἀποτελεῖ μόνον μίαν εἰδικὴν περίπτωσιν Διότι καὶ ἡ λειτουργίᾳ τοῦ ὁργάνου τῆς καλουμένης ἀπόνομῆς τοῦ δικαίου (Rechtsprechung) ἐμφανίζεται ὡς σύνθετος πρᾶξις ὁργάνου, ὡς ὠρισμένη σειρὰ πράξεων, τῶν ὅποιων τὸ σύνολον ἀποτελεῖ τὴν λειτουργίαν.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα προκύπτει, ὅτι ἡ συνήθης διάκρισις μεταξὺ ἀνεξαρτήτων παὶ ἐξηρτημένων ὁργάνων εἶναι λίαν σχετική, ὅτι κατὰ βάθος ὅλαι αἱ ἐνέργειαι ὁργάνων δπωσδήποτε συνδέονται πρὸς ἄλληλας εἰς τῷ πόνῳ ὥστε μόνον σχετικῶς ὑπάρχουν ἀνεξαρτητοὶ πράξεις ὁργάνου καὶ ὅτι «ἀνεξαρτητον» μόνον τὸ σύνολον ὅλων τῶν πράξεων ὁργάνου, ἡ γενικὴ διαδικασία τοῦ δικαίου ἢ τὸ σύνολον τῆς πολιτείας ὡς διαδικασία τῆς πάντοτε ἀναδημιουργουμένης τάξεως, ἡ πολιτεία ὡς καθολικὴ λειτουργία.

§ 64. Ως ὑψηστος θεμελιώδης ὅρος διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ πολιτειακοῦ ὁργάνου πρέπει νὰ θεωρηται ἡ κανονικότης. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον θέτει κάνεις ὡς «νομιμότητα τῆς ἐκτελέσεως» ἀποτελεῖ μόνον εἰδικὴν περίπτωσιν τῆς γενικῆς, διοκλήρου τῆς πολιτειακῆς δράσεως δεσποζούσης ἀρχῆς τῆς κανονικότητος, ἵνα ἐπὶ τοῦ πρόκειμένου δὲν ἥδυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν καὶ ὡς νομιμότητα (Rechtsmässigkeit). Πρόκειται κυρίως περὶ ἀκυρότητος ἢ ἀκυρώσεως τῆς ἀντικανονικῆς πράξεως περὶ πε θαρχικῆς εὐθύνης τοῦ ἀντικανονικᾶς πράξεις θέτοντος ὁργάνου, καὶ περὶ τοῦ ὑπευθύνου τοῦ ὁργάνου διὰ τὴν διατικανονικῶν πράξεων δημιουργηθεῖσαν ζημίαν. Εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ἀνήκει καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ἐξετάσεως τῆς νομιμότητος τοῦ ἐκτελεσθησομένου κανόνος ἐκ μέρους τοῦ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὑποχρεωμένου, εἴτε ἐνὸς ὁργάνου κατὰ τὴν στενὴν ἐννοιαν τοῦ ὅρου, εἴτε ἐνὸς «ὑπηκόου». Ως δικαιολογικὴ ἀρχὴ πρέπει νὰ θεωρηται, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὑποχρεούμενος (ἢ καὶ δικαιούμενός) δικαιοῦται νὰ ἐξετάσῃ τὸν ὑπ’ αὐτοῦ ἐκτελεσθησόμενον κανόνα καὶ νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς νομιμότητός του, τουτέστι εἰς περίπτωσιν τῆς νομι-

τηγος δικαιοῦται νὰ μὴν τὴν ἐκτελέσῃ, ἐφ' δσον βεβαίως ή δυτα-
τότης αὕτη δὲν περιορίζεται ή δὲν ἀπαγορεύεται διὰ θετικῆς
τινος διατάξεως δικαίου. 'Ο περιορισμὸς δύναται νὰ ἔχῃ διαφό-
ρους βαθμούς. 'Η πλήρης ἀφαίρεσις τοῦ δικαιώματος νὰ ἔξετασῃ τὸν
ἐκτελεσθησόμενον κανόνα κεῖται βεβαίως ἔξι τῆς δυνατότητος τοῦ
θετικοῦ δικαίου. 'Ο δρισμὸς ὅστις θὰ ὠριζεν, διὰ εἶναι κανεὶς ὑπο-
χοειδένεος νὰ ἐκτελῇ κάθε τι τὸ ὄποιον νὰ ἴσχῃ ὡς δίκαιον, θὰ
ἀνηρει τὸ νόημα τῆς ἐννόμου τάξεως. Συμφώνως πρὸς ταῦτα θὰ
πρέπει ἀντικειμενικῶς νὰ ἴσχῃ ὡς κανὼν μόνον ἐκεῖνο τὸ ὄποιον
μᾶς ὑποχρεώνει νὰ τὸ ἐκτελοῦμεν. 'Η σπανιωτάτη περίπτωσις τῆς
ἀπολύτου ἀκυρότητος δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποκλεισθῇ, καίτοι ή τά-
σις τοῦ θετικοῦ δικαίου νὰ θεωρῇ τὴν ἀντικανονικὴν πρᾶξιν δικαίου
μόνον ὡς ἀκυρώσημον, εἶναι δυνατὸν νὰ φθάσῃ πολὺ μακράν.

§ 65. Διάφορον ἀπὸ τὸ ζήτημα τῆς σχέσεως τοῦ πολιτειακοῦ
δργάνου πρὸς τὸν ὑπὸ αὐτοῦ ἐκτελεσθησόμενον κανόνα, εἶναι τὸ ζή-
τημα τῆς σχέσεως τῶν πολιτειακῶν δργάνων ἀναμεταξύ των.
Ἐπὶ τοῦ προκειμένου προέχει ή σχέσις τῆς ὑπαλληλίας καὶ
συναλληλίας τῶν δργάνων. 'Η τελευταία εἶναι δυνατὸν νὰ καθορι-
σθῇ μόνον ἀρνητικῶς διὰ τῆς ἐλλείψεως σχέσεως ὑπαλληλίας. 'Υπαλ-
ληλίαν κατὰ τὴν εὐρυτάτην ἔννοιαν ἔχομεν μεταξὺ τοῦ θέτοντος τὸν
κανόνα καὶ τοῦ ὑποχρεουμένου διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καιόνος. 'Ἐπὶ
τοῦ προκειμένου ὅμως δέον νὰ σημειωθῇ, ὅτι οὐσιώδης σχέσις ὑφί-
σταται μόνον μεταξὺ τοῦ ἐκτελεστοῦ καὶ τοῦ ἐκτελεσθησόμενού κανό-
νος καὶ ὅχι μεταξὺ ἐκτελεστοῦ καὶ θέτοντος τὸν κανόνα. 'Υποτάσσε-
ται κανεὶς εἰς τὸν κανόνα καὶ ὅχι εἰς τὸν ἀνθρωπὸν, ὅστις, ὑποκεί-
μενος καὶ αὐτὸς εἰς ἄλλους κανόνας, τίθησι τὸν κανόνα. 'Ωστε μόνον
κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην εἶναι ἀκριβὲς νὰ διμιλῇ κανεὶς περὶ προϊ-
σταμένης καὶ ὑφισταμένης τάξεως ἐν τῷ συστήματι τῆς πολιτείας.
'Υπαλληλίαν κατὰ τὴν στενωτέραν ἔννοιαν ἔχομεν εἰς ὅλας τὰς περι-
πτώσεις καθ' ἡμί; εἶναι κανεὶς ὑποχρεωμένος νὰ ἐκτελέσῃ κανόνα τε-
θέντα ὑφ' ἐνὸς ἄλλου. Προκειμένου περὶ γενικῶν κανόνων εἶναι φα-
νερὸν ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ νομοθέτου (τοῦ θέτοντος τὸν κανόνα)
ὑποχρεῖ περισσότερον ὥστε μόνον ἐν περιπτώσει *διομικοῦ* κανόνος,
τῆς διαταγῆς, ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ δργάνου τοῦ θέτοντος τὸν κανόνα
καὶ τοῦ δργάνου τοῦ ἐκτελοῦντος αὐτὸν ή εἰδικὴ σχέσις τῆς ὑπαλλη-
λίας. Πρέπει δὲ νὰ τὴν διακρίνῃ κανεὶς σαφῶς ἀπὸ τὴν σχέσιν τῆς

ὑφισταμένην μεταξὺ τοῦ ὅργανου ἔκείνου τὸ δόποῖον δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ἐναὶ ἄλλο καὶ τοῦτον τοῦ ἄλλου. Διάφορον εἶναι ἐπίσης ἡ σχέσις ὑπαλληλίας πρὸς τὸ ὅργανον τῆς πειθαρχικῆς ἀρχῆς τὸ ἀρμόδιον νὰ καταστήσῃ ὑπεύθυνον τὸν ἀντικανονικῶς πράττοντα. Ἡ πειθαρχικὴ ἀρχὴ καὶ ὑποριστάμενος εἶναι δυνατὸν δὲν εἶναι ὅμως καὶ ἀνάγκη νὰ συμπίπτουν.

§ 66. Ἀν ὅργανόν τι δὲν διατελεῖ μὲ κανένα ἄλλο εἰς ὑπαλληλίαν σχέσιν, ἀν δὲν ἔχῃ κανένα «προϊστάμενον» κατὰ τὴν ἀνωτέρῳ μνημονευθεῖσαν ἔννοιαν, τουτέστι ἀν ὑποχρεοῦται νὰ ἐκτελῇ μόνον γενικοὺς καὶ ὅχι εἰδικοὺς κανόνας ἐντὸς τῆς ἀρμοδιότητός του, τότε εἶναι «ἀνώτατον» ὅργανον. «Οτι μία πολιτεία πρέπει νά ἔχῃ σνα μόνον ὕψιστον ὅργανον τοῦτο ἀποτελεῖ πρόληψιν τοῦ φυσικοῦ δικαίου. Ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ σύγχρονοι πολιτεῖαι ἔχουν περισσότερα «ὕψιστα» ὅργανα. Ὁ καλούμενος «ἀνώτατος πολιτικὸς ἀρχῶν» εἶναι κατὰ κανόνα ἐν ὅργανον πλησίον ἄλλων. Χαρακτηρίζεται δὲ ὑποκλειστικῶς διὰ τοῦ περιεχομένου τῆς ἀρμοδιότητός του. Εἰς αὐτὴν δὲ ἀνήκει τυπικότατα ἡ ἀντιπροσώπευσις τῆς πολιτείας πρὸς τὰ ἔξω, ίδια δὲ τὸ κλείσιμον πολιτειακῶν συμβάντων, ἡ κήρυξις τοῦ πολέμου, ὁ διορισμὸς πολιτειακῶν λειτουργῶν, ίδια τῶν ὑπουργῶν, οἱ δόποι, ἐφ' ὅσον πρέπει νὰ προσυπογράψουν τὰς πράξεις τοῦ ἀνωτάτου ἀρχοντος διατελοῦν πρὸς τὸ ὕψιστον αὐτὸν ὅργανον τῆς διοικήσεως ὡς ἀρχηγοὶ τῆς διοικητικῆς ἔργασίας εἰς τὴν σχέσιν τῆς συναλλαγῆς. Ἐπίσης εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ἀνωτάτου πολιτικοῦ ἀρχοντος ἀνήκει ἡ ἀπονομὴ τίτλων, ἡ ἀπονομὴ τιμῶν, τὸ δικαίωμα τῆς χάριτος καὶ ἀναιρέσεως ἡ καταργήσεως ποινῆς, ἡ ἀρχηγία τοῦ στρατεύματος. Ἐν τούτοις δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ συγκεντρώνονται δῆλαι αἱ λειτοιργίαι αὗται εἰς τὰς χείρας ἐνὸς διὰ νὰ θεωρεῖται ὁ φορεὺς αὐτῶν ὡς «ἀνώτατος πολιτικὸς ἀρχῶν». Εἶναι δυνατὸν ἡ μία ἡ ἄλλη ἔξι αὐτῶν νὰ λείπῃ.

§ 67. Ἡ παραδοχὴ τῶν καλούμενων δευτερευόντων ὅργανων, ἢτοι ὅργανων μὴ ἀντιπροσωπεύοντων ἀμέσως τὴν πολιτείαν, ἀλλὰ ὅγτων ἀντιπροσώπων ἐνὸς ἄλλου ὅργανου, τοῦ πρωτεύοντος, ἀποτελεῖ πολιτικὸν πλᾶσμα, ἀν τὸ δευτερεῦον ὅργανον δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ἐκτελέσῃ κατ' ἔξαρσιν λειτουργίαν, ἢτις, δυνάμει τοῦ θετικοῦ δικαίου ἀνήκει κατὰ κανόνα εἰς τὸ καλούμενον ἡ ἀν τὸ πρωτεύον ὅργανον δὲν δικαιοῦται νὰ καθορίσῃ κατὰ περιεχόμενον τὴν λειτουργίαν τοῦ δευ-

τερεύοντος δυνάμει τοῦ θετικοῦ δικαίου: "Ἐνεκα τούτου ἡ καλουμένη
θεωρία τῆς ἀντιπροσεώσεως" τουτέστι ὁ ἴσχυρισμὸς ὅτι τὸ σύγ-
χονον κοινοβούλιον εἶναι δευτερεῦον δργανον τοῦ λαοῦ, ὃστις καὶ
μόνος θεωρεῖται ὡς πρωτεῦον δργανον τῆς πολιτείας, ὅτι ἐν τῷ κοι-
νοβουλίῳ ἔκφραζεται μόνονον θέλησις τοῦ λαοῦ, ἡ θεωρία λέγει
αὗτη εἶναι πολιτικὸν πλάσμα, σκοποῦν νὰ διατηρίσῃ τὴν φανο-
μενικότητα τῆς λαϊκῆς ἔξουσίας, ἐφ' ὅσον, πρᾶγμα τὸ δρποῖον ἀ-
παντᾷ τῷ ὄντι εἰς τὰ συντάγματα τῶν καλουμένων ἀντιπροσωπευτι-
κῶν πολιτειῶν, ἡ λειτουργία τοῦ «λαοῦ» τουτέστι τῶν δικαιουμένων
νὰ ἔκλεγουν, περιορίζεται εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ κοινοβουλίου, τὸ
κοινοβούλιον, τουτέστι τὰ μελι τοῦ αὐτοῦ, δυνάμει θετικοῦ δικαίου, εἶναι
ἀνεξάρτητα εἰς τὴν δράσιν αὐτῶν ἀπὸ τὸν λαὸν ἢ τοι τοὺς ἔκλογεις.
Τὸ αὗτὸν ἴσχυει διὰ τὴν θεωρίαν κατὰ τὴν δρπίαν ὁ ἀνεξάρτητος δι-
καστής δέον νὰ θεωρεῖται ἀντιπρόσωπος τοῦ συνταγματικοῦ μο-
νάρχου ἀπὸ τὸν δρποῖον δυνάμει τοῦ συντάγματος ἀφηρέθη ἡ δικα-
στικὴ ἔξουσία καὶ αὗτὴ εἶναι πολιτικὸν πλάσμα ἀνυψωῦν τὴν ὑπόλι-
ψιν τοῦ μονάρχου, καὶ ἀν ἀκόμη, δυνάμει θετικοῦ κανόνος, δικα-
στικαὶ ἀποφάσεις ἔκδιδονται «ἐν δνόματι τοῦ μονάρχου».

Γ. Άλι μέθοδοι τῆς δημιουργίας

(Άλι μορφαὶ τῆς πολιτείας)

§. 68 Λέγοντες «μορφὴν» τῆς πολιτείας κατὰ τὴν εἰδικὴν ἔκει-
κην ἔννοιαν τοῦ δρου, καθ' ᾧ γίνεται συνήθως λόγος περὶ μοναρχί-
ας καὶ δημοκρατίας, ὡς περὶ διαφόρων πολιτειακῶν μορφῶν, ἔννοοῦ-
μεν τὴν εἰδικὴν μέθοδον, κατὰ τὴν δρπίαν δημιουργεῖται ἡ πολι-
τειακὴ τάξις. Τὸ σπουδαιότατον κριτήριον, κατὰ τὸ δρποῖον διακρί-
νονται αἱ διάφοροι πολιτειακαὶ μορφαί, εἶναι ἡ σχέσις εἰς ἣν δια-
τελοῦν οἱ υποτεταγμένοι εἰς τὴν τάξιν πρὸς τὴν δημιουργίαν τῆς
τάξεως καὶ δὴ ἐφ' ὅσον καὶ ἀν οἱ υποτεταγμένοι εἰς τὸν κανόνα
συμμετέχουν ἡ ὅχι εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ κανόνος. Ἐκ τῆς
ἔννοίας λοιπὸν τῆς αὐτοδιαθέσεως, τουτέστι τῆς ἐλευθερίας κατὰ
τὴν θετικὴν ἔννοιαν τοῦ δρου, καὶ τῆς ἀντιθέτου πρὸς αὐτὴν ἔννοί-
ας προκύπτει διαλεκτικῶς ἡ σειρὰ τῶν πολιτειακῶν μορφῶν. Ἡ ίδεα
τῆς ἐλευθερίας, ὡς ἡ ἀρνητική πάσης πολιτείας, ἀποτελεῖ συνεπῶς τὸ